

KAIP REAGUOTI IR KALBĖTIS SU VAIKU, KAI JIS TYČIOJASI IŠ KITŲ?

Jūs galite nujauti, kad jūsų vaikas tyčiojasi iš kitų vaikų, jei pastebėjote, kad jis yra linkęs su bendraamžiais elgtis agresyviai, kilusius nesutarimus ar konfliktus spręsti jėga, netikėtai įsigyja pinigų, namo parsineša nematytų daiktų, kurių pats negalėtų nusipirkti. Sužinoję apie agresyvų savo vaiko elgesį galite labai nusivilti juo ar supykti, norėti nubausti jį. Tačiau nuo tokių veiksmų geriau susilaikyti ir pamėginti suprasti, kas skatina vaiką taip elgtis. Kartais vaikai pradeda tyčiotis reaguodami į kokius nors įvykius. Galbūt įvyko kokių nors svarbių pasikeitimų ar įvykių šeimoje, mokykloje? Galbūt vaiką slegia kokie nors sunkumai mokykloje, su kuriais pats nesusitvarko? Galbūt iš Jūsų vaiko irgi kas nors tyčiojosi? O gal Jūsų vaikas nežino, kad tyčiojimasis yra netinkamas ir kitą žeidžiantis elgesys?

Yra keli svarbūs žingsniai, ką galite daryti sužinoję, kad jūsų vaikas tyčiojasi iš kitų. **Visu pirma svarbu reaguoti kuo ramiau ir prieš imantis tolesnių veiksmų ramiai apsvarstyti, kaip norite reaguoti, ką norite pasakyti savo vaikui, kaip su juo apie tai kalbėsitės.**

PASIKALBĖKITE SU VAIKU

- **Pamėginkite ramiai pasikalbėti su savo vaiku apie tai, kas vyksta.** Be kaltinimų prasitarkite jam, ką sužinojote apie jo elgesį. Paskatinkite jį kalbėti ir papasakoti, kas skatina jį taip elgtis. Galbūt vaikui reikalinga jūsų pagalba?
- **Pasakykite, kad įvairios patyčios (pravardžiavimas, užkabinėjimas ir pan.) yra netinkamas ir kitą žmogų skaudinantis elgesys.** Paskatinkite vaiką atsiprašyti nuskriaustojo. Tačiau labai svarbu, kad tai jis padarytų neverčiamas.
- **Jei nepavyksta su vaiku pasikalbėti, turėkite kantrybės.** Parodykite jam, kad jums rūpi, kas vyksta, ir esate sunerimę dėl jo.

STEBĖKITE IR KEISKITE VAIKO ELGESĮ

- **Stebėkite vaiko elgesį, atkreipkite dėmesį, ką jis veikia, su kuo bendrauja.** Jeigu jis judrus, įtraukite jį į tokią veiklą, kur jis galėtų panaudoti savo energiją į gera, pvz., lankyti sporto būrelį.
- **Aiškiai įvardykite vaikui, kad netoleruosite jo agresyvaus elgesio** ir norite, jog su kitais vaikais jis elgtųsi draugiškai. Vaikas turi aiškiai žinoti tinkamo ir netinkamo elgesio ribas – ką jis gali daryti ir ko ne.

- Padėkite vaikui suprasti, kad likti tvirtam ir mokėti apginti savo teises galima ir visiškai nenaudojant agresijos.
- **Aptarkite su vaiku, kaip jūs reaguosite, jei patyčios kartosis.** Svarbu apgalvoti, kaip skatinsite tinkamą vaiko elgesį ir stabdysite netinkamą, bei aptarti tai su vaiku. Vaikas turi žinoti, ko jis gali tikėtis už vienokį ar kitokį elgesį.
- Stengdamiesi stabdyti patyčias galite paskirti veiksmingas ir nesmurtines nuobaudas už taisyklių laužymą (pvz., „Jeigu tu ir vėl tyčiosies, turėsiu tau mažinti kišenpinigius“).
- **Skatinkite vaiką stengtis keisti savo elgesį. Stebėkite jį.** Jeigu vaikas elgiasi deramai, draugiškai, atkreipkite dėmesį į tai ir pagirkite už gerą elgesį. Tokiu būdu labiau tikėtina, kad vaikas elgsis tinkamai ir ateityje.
- Stenkitės neleisti vaikui žiūrėti TV laidų, filmų, žaisti kompiuterinių žaidimų, kur rodomas agresyvus elgesys.
- **Stebėkite savo elgesį: gal vaikas tiesiog kartoja tai, ką girdi iš jūsų?** Vaikai greitai išmoksta elgtis agresyviai, jei šeimoje problemos taip pat sprendžiamos agresyviais būdais.

BENDRADARBIUKITE SU KITAIŠ SPECIALISTAIŠ

Kreipkitės į mokyklos administraciją, švietimo pagalbos specialistus ir pabandykite išsiaiškinti, kas skatina vaiką elgtis agresyviai. Tikėtina, kad mokyklos darbuotojai galės jums aiškiau, išsamiau nupasakoti, kada vaikas yra ypač agresyvus: koku laiku, kokioje aplinkoje ir t. t.

- Kalbėdami su klasės auklėtoju ar kitais mokytojais pasiteiraukite, kaip mokyklos darbuotojai stabdo agresyvų elgesį, kokių jie imasi veiksmų tokiose situacijose. Vaikų elgesys greičiau pasikeis, kai mokyklos darbuotojų ir tėvų reakcijos, veiksmai sistemingai papildys vieni kitus.
- Siekiant sumažinti vaiko agresyvumą gali prireikti ir kitų žmonių pagalbos: kitų šeimos narių, auklėtojo ar mokytojų. Kartais pagalbos pravartu kreiptis ir į kitus specialistus: socialinį pedagogą, psichologą, psichoterapeutą, psichiatrą.
- Nesitikėkite, kad vaiko elgesys pasikeis staiga. Gali prireikti daug pastangų ir laiko, kad patyčios sumažėtų.